

## En överförmyndarnämnds handläggning av ärenden om god man och förvaltare

---

I ett beslut den 12 september 2001 anförde *JO Pennlöv* bl.a. följande.

### Anmälan

I en anmälan till JO har AA, ordförande i Intresseföreningen för schizofreni, framfört klagomål i olika avseenden mot Överförmyndarnämnden i Göteborg. Hon har uppgett bl.a. följande. Överförmyndarförvaltningens handläggningstider för ansökningar om god man och förvaltare är alltför långa. Intresseföreningen har flera medlemmar som väntat upp till ett år på att få en god man förordnad. Överförmyndarförvaltningen har vidare avslagit ansökningar om godmanskap i sin egen organisation innan det gått till tingsrättens behandling. I andra fall har man motiverat avslag med att vederbörande haft gode män tidigare, där personkemin inte fungerat, och att de därför inte får någon ny god man. Praxis borde naturligtvis vara att godmanskap och förvaltarskap utgår från klientens önskemål när han eller hon vill ha ett byte på grund av att relationerna inte fungerat som de ska i tidigare anordnanden. AA har även gjort gällande att flera gode män lämnat sina uppdrag på grund av ”det kaos som råder på överförmyndarförvaltningen”.

### Utredning

Anmälan har remitterats till Överförmyndarnämnden i Göteborg för yttrande. I remissvaret har nämnden genom förvaltningschefen BB anfört bl.a. följande.

Såvitt får förstås är en av de bärande synpunkterna i AA:s skrivelse att Överförmyndarförvaltningens handläggningstid beträffande ansökningar om god man och förvaltare är alltför lång. Enligt förvaltningens mening är det alltid beklagligt när handläggningen av ett ärende drar ut på tiden. Det får dock påpekas att förvaltningens normala handläggningstid avseende nämnda ärenden är två till tre månader men att förvaltningens strävan är att förkorta denna så mycket som möjligt. För de fall handläggningen tar längre tid än så är orsaken normalt att hänföra till omständigheter utanför förvaltningens kontroll.

AA har vidare anfört att förvaltningen avslår ansökningar i sin egen organisation, dvs ej överlämnar dessa till rätten för vidare prövning, varvid följande får anföras. Förvaltningen är, utöver ett fåtal undantagsfall, positiv till de anmälningar om behov av god man eller förvaltare som inkommer till myndigheten. Det har dock förekommit något fall där förvaltningen avslagit en anmälan och således inte vidarebefordrat den till rätten för prövning. I detta konkreta fall framstod det dock

relativt omgående klart för förvaltningen att ett misstag begåtts varefter beslutet omprövades (jfr JO:s dnr 3466-2000) och handlingarna överlämnades till rätten. För förvaltningen förefaller det för övrigt som sannolikt att AA:s synpunkter har sin huvudsakliga grund i detta enskilda ärende. Vidare har AA i skrivelsen anfört att förvaltningen motiverat avslag med att den enskilde tidigare haft god man och att personkemin inte fungerat. Härvidlag får förvaltningen hänvisa till ovan anförda i vad avser avslag på ansökan samt i övrigt mena att det förhållande att en enskild stödbehövande persons återkommande och regelbundna samarbetssvårigheter med ett flertal gode män i följd naturligtvis är en omständighet som skall ligga i bedömning av om ett godmanskap är ändamålsenligt eller ej. För det fall en huvudman och dennes gode man återkommande hamnar i konflikt och detta upprepas med ett antal nya gode män bör det således ifrågasättas huruvida godmanskap rätteligen täcker huvudmannens behov eller om andra samhälleliga stödformer bör aktualiseras. Förvaltningen får i samband härmed dock påpeka att en rådande uppfattning är att det är den enskildes önskan som är utgångspunkten i förevarande fall, dock endast i det fall denna är möjlig att tillfredsställa.

Vad avser AA:s uppgifter om vittnesmål från gode män som lämnat uppdrag på grund av ”det kaos som råder på Överförmyndarförvaltningen” får vidare följande anföras. Överförmyndarförvaltningen har, i enlighet med beslut av Göteborgs Överförmyndarnämnd, under år 2000 genomfört en omorganisation syftande till att ge förvaltningen ett mer ändamålsenligt och effektivt arbetssätt. Nuvarande organisation innebär att personalen är mer specialiserad på vissa uppgifter än tidigare. I och med att organisationen når en högre kompetensgrad skall en mer rättssäker handläggning och prövning av ärenden ske. Överförmyndarnämnden och dess förvaltning har inför omorganisationen haft som mål att Göteborgs gode män och förvaltare m m under genomförandet inte skall drabbas negativt. Oaktat att förvaltningen anser att de flesta ställföreträdare inte påverkats i negativ mening kan det inte uteslutas att ett antal gode män och förvaltare i vissa enskilda fall upplevt omorganisationen som negativ för egen del. Förvaltningen får regelbundet motta synpunkter från såväl gode män och förvaltare som allmänhet och myndigheter varvid det bör noteras att det huvudsakliga omdömet är att förvaltningens handläggning, service och prövning upplevs som positiv.

AA har beretts tillfälle att yttra sig över remissvaret, men har inte hörts av.

## **Bedömning**

### **Frågan om handläggningstider**

Enligt 7 § förvaltningslagen (1986:223) skall ärenden, där någon enskild är part, handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts.

Överförmyndarnämnden har i sitt remissvar uppgett att förvaltningens normala handläggningstid avseende ansökningar om god man och förvaltare är två till tre månader, men att förvaltningens strävan är att förkorta denna så mycket som möjligt. Nämnden har vidare uppgett att för de fall handläggningen tar längre tid än så är orsaken normalt att hänföra till omständigheter utanför förvaltningens kontroll. Det som framkommit i ärendet ger inte stöd för kritik mot nämnden. Mot bakgrund av de starka skyddsintressen som gör sig gällande i dessa ärenden vill jag dock understryka vikten av att ärendena handläggs så snabbt som möjligt.

### **Frågan om överförmyndarnämndens rutiner för ansökningar av god man och förvaltare**

Frågor om förordnande eller entledigande av god man tas enligt 11 kap. 25 § föräldrabalken (FB) upp av tingsrätten i den ort där den som avses med ansökningen har sitt hemvist. Ansökan får enligt 11 kap. 15 § FB göras av bl.a. överförmyndaren, den som ansökningen avser samt av dennes närmaste släktingar.

Ansökningar till överförmyndare om förordnande av god man är inte något helt sällsynt. Det kan på goda grunder antas att anledningen till att de riktas till överförmyndaren och inte till tingsrätten oftast är att den enskilde inte känner till att det är rätten som beslutar i denna fråga. Om överförmyndaren finner en sådan ansökan befogad överlämnas den till rätten med besked om att den biträds av överförmyndaren. I annat fall ankommer det på överförmyndaren att underrätta den enskilde om att hans ansökan inte föranleder någon åtgärd från överförmyndarens sida. Enligt min mening skall överförmyndare i samband därmed underrätta den enskilde om att han kan vända sig till rätten för att få sin sak prövad, om det inte står klart att han redan känner till detta. Överförmyndarens ställningstagande till en ansökan av detta slag, som syftar till att överförmyndaren hos tingsrätten skall ansöka om anordnande av godmanskap, utgör inte ett sådant förvaltningsbeslut som skall förse med fullföljdshänvisning.

Mot bakgrund av vad jag nu anfört förutsätter jag att överförmyndarnämnden vidtar åtgärder för en korrekt handläggning av liknande ärenden i framtiden.

---